

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 367/2014-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Daniela Blyšťana, vedené pod sp. zn. Rvp 14238/2012 a sp. zn. Rvp 18759/2013, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 219/2012 a jeho uznesením z 25. septembra 2012, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 294/2011 a jeho uznesením z 30. novembra 2011 a postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 291/2011 a jeho uznesením z 15. júna 2011, ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 ECdo 7/2013 a jeho uznesením z 26. júna 2013, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 43/2011 a jeho uznesením zo 16. marca 2011 a postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 1112/2009 a jeho uznesením z 12. novembra 2010, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., vedené pod sp. zn. Rvp 14238/2012 a sp. zn. Rvp 18759/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 14238/2012.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 14. decembra 2012 a 19. septembra 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Daniela Blyšťana, vedené pod sp. zn. Rvp 14238/2012 a sp. zn. Rvp 18759/2013, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 219/2012 a jeho uznesením z 25. septembra 2012, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 294/2011 a jeho uznesením z 30. novembra 2011 a postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 291/2011 a jeho uznesením z 15. júna 2011, ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 ECdo 7/2013 a jeho uznesením z 26. júna 2013 (spolu ďalej aj „napadnuté uznesenia najvyššieho súdu“), postupom

krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 43/2011 a jeho uznesením zo 16. marca 2011 (spolu ďalej aj „napadnuté uznesenia krajského súdu“) a postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 1112/2009 a jeho uznesením z 12. novembra 2010 (spolu ďalej aj „napadnuté uznesenia okresného súdu“).

Sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Na základe poisťných zmlúv uzavretých medzi sťažovateľkou a povinnými sa títo zaviazali platiť dohodnuté poistné. Povinní v rozpore s poisťnými zmluvami dohodnuté poistné prestali platiť. Sťažovateľka sa v súlade s uzavretou rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovskými rozsudkami sp. zn. 3 C 1221/2009 z 8. marca 2010 a sp. zn. 3 C 105/2009 zo 17. augusta 2009 zaviazal povinných na zaplatenie dlžného poistného s príslušenstvom. Keďže povinní dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovských rozsudkov nezaplatili, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrhy na vykonanie exekúcií na podklade rozhodcovských rozsudkov ako exekučných titulov. Súdny exekútor predložil okresnému súdu žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcií v prospech sťažovateľky. Okresný súd konajúci prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka uzneseniami sp. zn. 10 Er 291/2011 z 15. júna 2011 a sp. zn. 14 Er 1112/2009 z 12. novembra 2010 (napadnuté uznesenia okresného súdu, pozn.) žiadosti súdneho exekútora bez nariadenia pojednávania zamietol. O odvolaniach sťažovateľky proti napadnutým uzneseniam okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutými uzneseniami tak, že uznesenia okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka zdôrazňuje, že o jej žiadostiach o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bolo rozhodnuté bez nariadenia pojednávania, hoci okresný súd vykonal samostatné nové dokazovanie skutkového stavu (okresný súd nevychádzal z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval skutkový stav prostredníctvom listinných dôkazov, ktoré si vyžiadal od súdneho exekútora), na základe ktorého dospel k opačným právnym záverom ako arbitrážny súd v základných konaniach, čo viedlo k faktickému zrušeniu účinkov rozhodcovských rozsudkov ako exekučných titulov sťažovateľky. Podľa názoru sťažovateľky exekučný súd pri preskúmaní exekučných titulov – rozhodcovských

rozsudkov prekročil svoju právomoc a preskúmal rozhodcovské tituly z hľadísk, na ktoré ho zákon neoprávňuje.

Sťažovateľka poukazuje na v súčasnosti už zrušené ustanovenie § 253 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého predseda senátu v exekučnom konaní nariadil pojednávanie, len ak to považoval za potrebné alebo ak to ustanovil zákon. Toto ustanovenie slúžilo exekučným súdom ako procesný podklad pre nenariadenie pojednávania. Súčasné znenie Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku takéto ustanovenie neobsahuje. Exekučný súd je preto povinný podľa sťažovateľky na vykonanie dokazovania nariadiť pojednávanie, pričom tento postup je v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu. V tejto súvislosti poukazuje na to, že Exekučný poriadok neobsahuje explicitné ustanovenie obdobné § 115a, resp. § 214 ods. 2 OSP, ktoré by priamo umožňovalo, aby súdne konanie na exekučnom súde prebiehalo bez nariadenia pojednávania. V zmysle § 251 ods. 4 OSP sa na exekučné konanie podľa osobitného predpisu (ktorým je Exekučný poriadok) použijú ustanovenia predchádzajúcich častí, ak osobitný predpis (teda Exekučný poriadok) neustanovuje inak. Rozhoduje sa však vždy uznesením. Okolnosť, že exekučný súd rozhodne vždy uznesením, však nemôže podľa sťažovateľky dostatočne odôvodniť záver, že vždy, keď súd rozhoduje uznesením, nemusí nariadiť pojednávanie.

Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd jej neposkytol súdnu ochranu v požadovanej kvalite, pričom porušil aj jej právo na spravodlivé súdne konanie a základné právo na zákonného sudcu. Sťažovateľka tiež namieta, že najvyšší súd v odôvodnení svojich uznesení nijako nevysvetlil odklon od judikatúry ústavného súdu, na ktorú sťažovateľka poukázala v podaných dovolaniach (predtým už aj v odvolaniach); sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/2004 v spojení s nálezom sp. zn. III. ÚS 192/06, pričom zdôrazňuje, že bolo povinnosťou najvyššieho súdu odlišné stanovisko zdôvodniť, pretože sa riešila analogická právna otázka, ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenia najvyššieho súdu za „*zjavne arbitrárne a nepreskúmateľné*...“.

Popri procesno-právnych pochybeniach namieta sťažovateľka aj právny názor vo veci konajúcich všeobecných súdov týkajúci sa neplatnosti, resp. neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Sťažovateľka zdôrazňuje, že použitie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľských zmluvách nie je zakázané, a preto nie každá rozhodcovská doložka predstavuje automaticky neprijateľnú zmluvnú podmienkou. Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva z jej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jedného prípadu. V danom prípade však exekučné sudy podľa sťažovateľky dostatočne nezistili všetky relevantné skutkové okolnosti, na ktoré poukázala. Navyše, sťažovateľka uvádza, že povinná bola pred podpisom poistnej zmluvy na zvláštnom tlačive osobitne poučená a upozornená na možnosť riešiť prípadné spory v rozhodcovskom konaní, pričom tretí subjekt nezávislý od sťažovateľky (tzv. viazaný finančný agent) je povinný pred uzavretím poistenia bez účasti poisťovne informovať spotrebiteľa o podstatných okolnostiach poistného vzťahu. Preto súhlas povinnej s rozhodcovskou doložkou mal podľa sťažovateľky povahu informovaného súhlasu. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na to, že v dôsledku nedôsledne a nesprávne vykonávaného dokazovania sa vo veci konajúce všeobecné sudy o obsahu osobitného tlačiva s poučením o možnosti zvoliť si rozhodcovské konanie na riešenie sporov ani nemohli dozvedieť.

Postupom okresného súdu, ktorý mal vykonať dokazovanie bez účasti účastníkov konania a bez nariadenia pojednávania, došlo podľa sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka zároveň v doplneniach sťažností doručených ústavnému súdu 7. februára 2013, 4. septembra 2013 a 23. decembra 2013 poukazuje na samotnú rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, predovšetkým na nález sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 vydaný v jej (v zásade) identickej veci, a odôvodňuje namietané porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj tým, že jej všeobecné sudy neumožnili uplatniť právo preukázať opak toho, že zmluvné ustanovenia medzi „*dodávateľom a spotrebiteľom neboli individuálne dojednané podľa ust. § 53 ods. 3 OZ*“. Sťažovateľka namieta, že jej bolo odňaté právo „*argumentovať a dokazovať špecifikum jej prípadu opierajúce sa o devätnáste odôvodnenie Smernice č. 93/13/EHS*

z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktoré stanovuje výnimku, pokiaľ ide o poisťné zmluvy“. Táto výnimka vyplývajúca z označenej smernice nebola podľa sťažovateľky premietnutá do Občianskeho zákonníka, avšak všeobecné súdy konajúce v jej veciach na ňu mali prihliadať, keďže sú viazané príkazom uplatňovať eurokonformný výklad vnútroštátneho práva. Podľa sťažovateľky *„Všeobecné súdy postupovali bez toho, že by v okolnostiach prípadu zohľadnili hraničné kritériá stanovené devätnástym odôvodnením smernice, ktoré spod vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vynímajú zmluvné podmienky v poisťných zmluvách.“.* Sťažovateľka zároveň poukázala na samotnú rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, predovšetkým na nález sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 vydaný v jej obdobnej veci.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnostiach sťažovateľka navrhuje, aby o nich ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 219/2012 a jeho uznesením z 25. septembra 2012 a v konaní vedenom pod sp. zn. 6 ECdo 7/2013 a jeho uznesením z 26. júna 2013, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 294/2011 a jeho uznesením z 30. novembra 2011 a v konaní vedenom pod sp. zn. 15 CoE 43/2011 a jeho uznesením zo 16. marca 2011, ako aj postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 291/2011 a jeho uznesením z 15. júna 2011 a v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 1112/2009 a jeho uznesením z 12. novembra 2010 boli porušené ňou označené základné práva podľa ústavy a listiny a právo podľa dohovoru, zruší napadnuté uznesenia najvyššieho súdu, krajského súdu a okresného súdu a veci vráti na ďalšie konanie okresnému súdu. Sťažovateľka sa tiež domáha úhrady trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností, ktoré sú predmetom tohto prerokovania pred ústavným súdom, a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky, okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, aplikujúc

označené právne normy, tak, že predmetné sťažnosti spojil na spoločné konanie (bod 1 výroku tohto uznesenia).

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutými uzneseniami okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti napadnutým uzneseniam okresného súdu mohla sťažovateľka podať odvolania (čo aj využila), o ktorých bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť v posudzovaných veciach o odvolaniach sťažovateľky vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na ich prerokovanie.

II.3 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv napadnutými uzneseniami krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, ako aj napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka v sťažnostiach formuluje výhrady voči skutkovým a právnym záverom krajského súdu vyjadreným v napadnutých uzneseniach, ktorými potvrdil uznesenia okresného súdu o zamietnutí žiadostí súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcií na základe rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu, a tiež namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutých uznesení, ako aj skutočnosť, že krajský súd sa v napadnutých uzneseniach nevysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom s jej s odvolacími dôvodmi.

Námietky, ktoré sťažovateľka formuluje proti napadnutým uzneseniam najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, sú založené predovšetkým na jej nesúhlase s názorom dovolacieho súdu, podľa ktorého v jej veciach neboli naplnené dôvody prípustnosti dovolaní podľa § 237 písm. f) OSP, hoci okresný súd v predmetných veciach podľa jej tvrdenia vykonal dokazovanie listinami (poistnou zmluvou a poistnými podmienkami), ale napriek tomu v predmetných veciach nenariadil pojednávania, a tak ju ako účastníčku konaní neoboznámil s vykonanými dôkazmi a neumožnil jej vyjadriť sa k nim, pričom krajský súd takýto postup okresného súdu potvrdzujúcimi uzneseniami odobril. Sťažovateľka tiež tvrdí, že napadnuté uznesenia najvyššieho súdu sú nedostatočne odôvodnené.

V nadväznosti na námietky sťažovateľky ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže ustanoveným postupom domáhať svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

V súlade s čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo na to, aby sa jeho vec verejne prerokovala... a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd poznamenáva, že prípadné porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 36 listiny) a jeho porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru možno posudzovať spoločne, keďže nie sú medzi nimi zásadnejšie odlišnosti (m. m. IV. ÚS 195/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého

na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

II.3.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Z už uvedeného vyplýva, že podstatu argumentácie sťažovateľky tvorí námietka, že okresný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie podľa § 44 Exekučného poriadku vykonal dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, prípadne navrhnúť vlastné dôkazy na vyvrátenie záverov okresného súdu. Uvedený nedostatok pritom nenapravil v predmetných veciach ani krajský súd a následne ani najvyšší súd v rámci konaní o dovolaniach. Nadväzujúc na uvedenú námietku, sťažovateľka ďalej všeobecným súdom vytýka, že jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania a neumožnili jej uniesť dôkazné bremeno, čo samo osebe podľa jej názoru postačuje pre záver o porušení jej označených práv. Podľa názoru sťažovateľky sú napadnuté uznesenia najvyššieho súdu arbitrárne a zjavne nepreskúmateľné

a postup najvyššieho súdu, ktorý predchádzal ich vydaniu, odporujúci označeným článkom ústavy, listiny a dohovoru.

Ústavný súd v súvislosti s rozhodovaním o sťažnostiach sťažovateľky z vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že v ostatnom období mu bolo doručených viacero v zásade identických sťažností sťažovateľky, v ktorých táto s odkazom na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 v jej identickej veci poukazovala na právny záver vyslovený ústavným súdom obsiahnutý v označenom rozhodnutí týkajúci sa zabezpečenia záruk kontradiktórnosti konania pri preskúmvaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Podľa právneho názoru vysloveného ústavným súdom v označenom náleze *«v prerokúvanej veci okresný súd i krajský súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzili svoje skúmanie len na obsah exekučného titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o vydanie poverenia, ale nad rámec toho preskúmali aj obsah poistnej zmluvy s pripojenými všeobecnými poistnými podmienkami a na ten účel nimi vykonali listinný dôkaz. Z takto vykonaného listinného dôkazu dospeli súdy k (odchylnému) skutkovému stavu, na ktorom založili svoj právny záver o právnej povahe rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a v dôsledku toho o jej neplatnosti. Týmto postupom v podstate znemožnili sťažovateľke uplatniť svoje právo priznané exekučným titulom, ktorého účinky (§ 37 rozhodcovského zákona) sa v zásade zhodujú s účinkami právoplatného rozsudku, teda právoplatne priznaného nároku. Za týchto okolností bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou minimálne okresného súdu dať sťažovateľke priestor, aby sa zoznámila s dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal, a skutkovými zisteniami, ktoré z nich vyvodzuje, a vyjadrila sa k nim, ako aj aby prípadne navrhla iné dôkazy na vyvrátenie týchto skutkových zistení. Uvedený priestor nevyhnutne nevyžaduje konanie pojednávania, vyžaduje však písomné alebo ústne vypočutie sťažovateľky k uvedeným otázkam. Len týmto postupom dôjde ku skutočnému naplneniu práva sťažovateľky na prerokovanie (takto vymedzenej odlišnej) veci „v jej prítomnosti“ a na „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“, ktoré jej zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.»*. Na tomto základe ústavný súd v označenom náleze rozhodol, že najvyšší súd porušil základné práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže síce mal k dispozícii efektívne

právne prostriedky nápravy pochybení, ktorých sa dopustili v predmetnej veci konajúce a rozhodujúce nižšie všeobecné súdy, ale ich nevyužil (neuplatnil).

Po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 III. senát ústavného súdu vo svojich rozhodnutiach sp. zn. III. ÚS 433/2013 z 10. septembra 2013, sp. zn. III. ÚS 455/2013 z 26. septembra 2013 a sp. zn. III. ÚS 480/2013 z 2. októbra 2013 a I. senát v uznesení sp. zn. I. ÚS 641/2013 z 30. októbra 2013 odmietli identické sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom v uzneseniach sp. zn. I. ÚS 675/2013 z 13. novembra 2013, sp. zn. I. ÚS 14/2014 z 23. januára 2014 a sp. zn. I. ÚS 41/2014 z 29. januára 2014 I. senát vyslovil právny názor, podľa ktorého

«Pokiaľ sťažovateľka „in concreto“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu „materiálneho“ uvedenú možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský súd a najvyšší súd). Z hľadiska princípu materiálnej pravdy reálny proces v danej veci teda zabezpečil, aby sa všeobecné súdy v rámci inštančného postupu zaoberali aj podstatnými dôvodmi uvádzanými sťažovateľkou v sťažnosti, aj keď nie podľa predstáv sťažovateľky, t. j. v rámci konania pred okresným súdom, ale v jeho celostnom priebehu.» (pozri I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014)

V konkrétnych okolnostiach vecí sťažovateľky je podľa názoru IV. senátu ústavného súdu z hľadiska prípadného vyslovenia porušenia ňou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podstatná odpoveď na otázku, či možno pochybenie súdu prvého stupňa spočívajúce v tom, že nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k svojim skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcejmu (novému) právnomu posúdeniu veci, ktoré zakladajú dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (hoci žiadosť súdneho exekútora preskúmal nad rámec uvedený v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku), konvalidovať v odvolacom (príp. dovolacom) konaní.

Zistenie, že o v zásade identických veciach sťažovateľky rozhodujú senáty ústavného súdu rozdielne, viedlo IV. senát ústavného súdu k uplatneniu postupu podľa § 6 zákona o ústavnom súde, v rámci ktorého IV. senát ústavného súdu predložil kľúčové právne názory I., II. a III. senátu ústavného súdu vyslovené v ich doterajších rozhodnutiach o v zásade identických sťažnostiach sťažovateľky na posúdenie plénu ústavného súdu na účel zjednotenia právnych názorov pri rozhodovaní o dosiaľ nerozhodnutých sťažnostiach sťažovateľky.

Plénum ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov prerokovalo na neverejnom zasadnutí 7. mája 2014, pričom prijalo toto stanovisko:

„Pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúmaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní“ (ďalej len „zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu“).

Keďže podľa § 6 zákona o ústavnom súde je senát v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu o zjednotení odchylných právnych názorov, IV. senát ústavného súdu aplikoval právne závery vyslovené v zjednocujúcom stanovisku pléna ústavného súdu aj na veci sťažovateľky posudzované v tomto konaní.

S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka napáda postup a rozhodnutia najvyššieho súdu vydané v rámci konaní o dovolaní, ústavný súd poukazuje aj na svoju judikatúru, podľa ktorej otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 480/2013).

Najvyšší súd v napadnutých uzneseniach, ktorými odmietol dovolania podané sťažovateľkou proti napadnutým uzneseniam krajského súdu ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP, k dovolaciemu dôvodu uplatnenému sťažovateľkou podľa § 237 písm. f) OSP uviedol, že dovolaniami sú napádané rozhodnutia vydané v štádiu posudzovania splnenia zákonom ustanovených procesných predpokladov, za splnenia ktorých exekučný súd poverí súdneho exekútora vykonaním exekúcie. V tomto štádiu, v ktorom exekučný súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu, pričom v tomto štádiu sa dokazovanie v zásade nevykonáva, pretože postačuje, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu vrátane do neho založených listín. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov na vyhovenie žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, podľa názoru najvyššieho súdu nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného.

Obsahom čl. 48 ods. 2 ústavy sú dve relatívne samostatné práva (súčasti), a to právo na verejné prerokovanie vecí bez zbytočných prierahov a v prítomnosti účastníka a právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Formulácia uvedeného odseku naznačuje, že tieto práva nie sú navzájom nevyhnutne previazané – právo na verejné prerokovanie vecí bez zbytočných prierahov v prítomnosti účastníka zaručuje uvedené ustanovenie i v takých veciach, kde nedochádza k žiadnemu dokazovaniu, a naopak, právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom má účastník aj tam, kde sa formálne pojednávanie nevykonáva.

Preto treba i čl. 48 ods. 2 ústavy vykladať tak, že právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom je nezávislé od práva na konanie (verejného) pojednávania.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na systematickú súvislosť medzi § 44 ods. 2 a § 44 ods. 5 Exekučného poriadku, z ktorej možno vyvodiť, že okrem prípadov výslovne uvedených v odseku 5 nie je konanie o vydanie poverenia súdnemu exekútorovi kontradiktórnym konaním, pričom účasť povinného sa v ňom predpokladá len výnimočne, a to v takých prípadoch, kde mu treba vytvoriť priestor na uplatnenie prípadných námietok [napríklad v podobe návrhu na samostatné (ne)uznanie exekučného titulu]. Navyše, vzhľadom na účel exekúcie je opodstatnené vytvorenie určitého „efektu prekvapenia“ voči povinnému, aby tento nemohol pred doručením upovedomenia zmať uspokojenie priznaného nároku. Nevyhnutným dôsledkom nariadenia pojednávania, na ktoré by bolo treba povinného predvolať (pozri § 115 ods. 1 OSP), by však bolo, že by sa o exekúcii dozvedel, čo by v konečnom dôsledku mohlo mať za následok zmarenie účelu exekúcie.

Konanie pojednávania si nevyhnutne nevyžaduje ani požiadavka, aby bola vec prerokovaná v „prítomnosti účastníka“. Podľa názoru ústavného súdu je pojem v „prítomnosti účastníka“ potrebné vykladať nie doslovne, ale funkčne, teda aby spôsob a postup konania zaručoval, že účastník bude mať možnosť vnímať postup súdu a podľa toho náležite zamerať svoju procesnú aktivitu. Preto je možné právo na prerokovanie veci v „prítomnosti účastníka“ rešpektovať aj tým, že súd účastníka upovedomí a dá účastníkovi možnosť vyjadriť sa k nej, napríklad aj písomne. Tieto prípady možno zároveň považovať za prípady, v ktorých zákon z takéhoto prerokovania veci vylučuje verejnosť, a to v súlade s poslednou vetou čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. II. ÚS 499/2012).

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že nenariadením pojednávania na prerokovanie žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nedošlo.

Sťažovateľka tiež namieta, že v jej veci konajúce všeobecné súdy jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania, a neumožnili jej tak uniesť dôkazné bremeno, čo samo osebe postačuje pre záver o porušení jej označených práv.

Ústavný súd v nadväznosti na túto námietku sťažovateľky v prvom rade zdôrazňuje, že je to predovšetkým okresný súd ako súd prvostupňový, ktorý by v zásade mal vykonať všetky skutkové zistenia a príslušné dokazovanie pre náležité rozhodnutie vo veci. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. C-472/11 z 21. 2. 2013), podľa ktorej čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodit' dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená. Zásada kontradiktórnosti však vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý v rámci preskúmania *ex offico* konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy. Súd musí teda dodržiavať zásadu kontradiktórnosti najmä vtedy, ak rozhoduje v spore na základe dôvodu uplatneného bez návrhu (rozsudok z 2. 12. 2009 vo veci C-89/08). Rovnako Súdny dvor Európskej únie už rozhodol, že zásada kontradiktórnosti znamená vo všeobecnosti právo účastníka konania oboznamovať sa s dôkazmi a vyjadreniami predloženými súdu a vyjadrovať sa k nim (rozsudok vo veci Varec zo 14. 2. 2008, C-450/06), ako aj to, že je v rozpore so základnými právnymi zásadami, pokiaľ súdne rozhodnutie vychádza zo skutkových okolností alebo dokumentov, s ktorými sa účastníci konania nemohli zoznámiť a ku ktorým sa tak nemohli vyjadriť (rozsudok z 22. 3. 1961 vo veci Snupat v. Vysoký úradu, 42/59).

Vzhľadom na doteraz uvedené, rešpektujúc už citované zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014, v súvislosti so sťažovateľkinou nosnou argumentáciou ústavný súd uzatvára, že aj na vec sťažovateľky

možno vzťahovať ustálený právny názor ústavného súdu, podľa ktorého sťažovateľka mala z pohľadu „materiálneho“ možnosť vyjadriť sa k skutkovým zisteniam okresných súdov a z nich vyplývajúcemu (novému) právnenému posúdeniu veci, ktoré zakladali dôvod na zamietnutie žiadostí o udelenie poverení na vykonanie exekúcií, čo aj využila v rámci ňou podaného opravného prostriedku (odvolania), a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberal krajský súd v rámci odvolacích konaní (m. m. I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014).

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia najvyššieho súdu postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní pred odvolacím súdom). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že „Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom“ (napr. I. ÚS 742/2013, II. ÚS 59/2014, III. ÚS 401/2013, IV. ÚS 70/2014).

V súlade s uvedeným ústavný súd opätovne poukazuje na to, že v posudzovaných veciach sťažovateľka mala reálnu možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zamietnutia žiadostí súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcií už z uznesení okresných súdov, proti ktorým aj podala odvolania, v ktorých sa k týmto dôvodom vyjadrila. Preto aj keď okresné sudy ústavne neakceptovateľným spôsobom pochybili, keď nedali sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k listinným dôkazom, jeho preskúmaniu ani k nimi uskutočnenému právnenému posúdeniu, ich pochybenie nemožno pričítať na ťarchu najvyššiemu súdu, keďže tieto procesné nedostatky boli odstránené v rámci odvolacieho konania. Z uvedeného dôvodu nemožno považovať napadnuté uznesenia najvyššieho súdu ani jeho postup, ktorý predchádzal vydaniu napadnutých uznesení, za také, ktoré porušujú sťažovateľkino základné právo vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ sťažovateľka namietala, že najvyšší súd neodôvodnil odklon od judikatúry ústavného súdu, na ktorú poukázala v podanom dovolaní (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04), pričom uvádza, že povinnosťou najvyššieho súdu bolo svoje odlišné stanovisko zdôvodniť, pretože sa riešila analogická právna otázka, ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, ústavný súd poukazuje na svoje vyjadrenie obsiahnuté v náleze sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013, v ktorom uviedol, „že tam riešená situácia bola odlišná. Tam totiž súd rozhodoval o odklade už nariadenej exekúcie, ktorému vyhovel, pričom sťažovateľom bol práve oprávnený, ktorý bol týmto postupom dotknutý. Oprávnený má totiž záujem na pokračovaní exekúcie a pokiaľ sa súd chce stotožniť s argumentmi povinného o odklade, má oprávnený v zásade právo predniesť svoje protiargumenty a donútiť súd, aby mu na podstatné z nich dal riadnu odpoveď. V tu prerokúvanej veci však, ako už bolo uvedené, ide o situáciu presne opačnú, v dôsledku čoho na ňu nemožno aplikovať závery uvedené v citovanom náleze.“.

Sťažovateľka v súvislosti s „devätnástym odôvodnením“ smernice o nekalých podmienkach namietala, že všeobecné súdy nezohľadnili špecifikum dané citovaným odôvodnením, ktoré *z pod vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vyníma zmluvné podmienky v poisťných zmluvách*, pričom podľa sťažovateľky cieľom citovanej smernice podľa jej „devätnásteho odôvodnenia“ je, že *dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve*.

Ústavný súd sa stotožňuje s tou časťou argumentácie sťažovateľky, v rámci ktorej uvádza, že nie každá rozhodcovská doložka predstavuje automaticky neprijateľnú zmluvnú podmienku. Je totiž nepochybné, že k záveru o jej neprijateľnosti môže príslušný všeobecný súd dospieť len na základe komplexného posúdenia posudzovanej spotrebiteľskej zmluvy.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na sťažovateľkou uvádzané „devätnáste odôvodnenie“ smernice o nekalých podmienkach, podľa ktorého *„keďže na účely... smernice sa hodnotenie nekalého charakteru netýka podmienok, ktoré popisujú hlavný predmet zmluvy ani vzťah kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb; keďže*

hlavný predmet zmluvy a vzťah cena/kvalita môže byť napriek tomu braný do úvahy pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok...“ vyplýva, že len hlavný predmet zmluvy (v okolnostiach posudzovanej veci je hlavným predmetom poisťnej zmluvy poisťné krytie poskytnuté dodávateľom, pozn.) a vzťah ceny a kvality tovaru alebo dodávanej služby sú vyňaté z posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zároveň však platí, že aj hlavný predmet zmluvy a vzťah ceny a kvality dodávanej služby môžu byť brané na zreteľ pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok (rozumej ostatných podmienok poisťnej zmluvy). Z citovaného odôvodnenia smernice o nekalých podmienkach však nevyplýva vyňatie poisťných zmlúv z vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach en bloc, a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poisťnej zmluvy.

Vo svojej konštantnej judikatúre ústavný súd tiež uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenia najvyššieho súdu uvedené požiadavky na odôvodnenie napĺňajú.

Sťažovateľka tiež namieta, že k porušeniu jej práv podľa ústavy, listiny a dohovoru došlo aj tým, že najvyšší súd sa v posudzovaných veciach nedostatočne zaoberal dôvodnosťou jej dovolacej námietky podľa § 237 písm. f) OSP založenej na tvrdení, že napadnuté uznesenia krajského súdu sú nepreskúmateľné (arbitrárne), keďže sú nedostatočne odôvodnené. Ústavný súd v tejto súvislosti v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 161/2012, IV. ÚS 196/2014) opakovane

uvádza, že považuje za ústavne udržateľný právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Ústavný súd nezistil v posudzovaných veciach relevantné dôvody na odchýlenie sa od svojej doterajšej judikatúry, a preto dospel k záveru, že aj táto námietka sťažovateľky je zjavne neopodstatnená.

Vychádzajúc zo všetkých doteraz uvádzaných skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že medzi obsahom sťažovateľkou označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru a napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí týchto častí sťažností na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný preto pri predbežnom prerokovaní tieto časti sťažností odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

II.3.2 K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 219/2012 a jeho uznesením z 25. septembra 2012

Sťažovateľka sa tiež domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 219/2012 a jeho uznesením z 25. septembra 2012. Zo sťažnosti vyplýva, že k porušeniu tohto základného práva malo podľa sťažovateľky dôjsť tým, že na okresnom súde v jej veci rozhodoval vyšší súdny úradník, a nie sudca.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Sťažovateľka síce podala proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie a následne proti tomuto uzneseniu krajského súdu dovolanie, avšak námietku nesprávneho obsadenia okresného súdu, teda že namiesto sudcu konal a rozhodoval vyšší súdny úradník, ani v jednom z týchto opravných prostriedkov neuplatnila. Formálne preto využila účinné právne prostriedky ochrany svojich práv ustanovených zákonom, avšak z materiálneho hľadiska uvedenú námietku v nich neuplatnila. Zároveň sťažovateľka v sťažnosti adresovanej ústavnému súde ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že k nespĺneniu podmienky využitia účinného právneho prostriedku ochrany práva došlo v jej prípade z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Za daných okolností neprichádzal do úvahy postup ústavného súdu v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd v časti týkajúcej sa namietaného porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy sťažnosť sťažovateľky smerujúcu proti postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 219/2012 a jeho uzneseniu z 25. septembra 2012 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.3.3 K namietanému porušeniu označených základných práv podľa ústavy a listiny a práva podľa dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Ústavný súd, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy, už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach konštatoval, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní (t. j. pri jeho odmietnutí) je lehota sťažovateľa na podanie sťažnosti ústavnému súde považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská verzus Česká republika*, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu bola vo vzťahu k tejto časti sťažností námietka sťažovateľky o nesprávnych skutkových a právnych záveroch učinенých v rozpore so zákonnými podmienkami a zároveň nedostatočné odôvodnenie napadnutých uznesení zo strany krajského súdu.

Krajský súd sa v uznesení sp. zn. 15 CoE 294/2011 z 30. novembra 2011 v rámci odvolacieho prieskumu stotožnil s právnymi názormi formulovanými v uznesení okresného súdu sp. zn. 10 Er 291/2011 z 15. júna 2011 a doplnil, že «Odvolaním napadnuté uznesenie vychádza z právneho názoru okresného súdu, že poistná zmluva uzavretá medzi oprávneným a povinným je vo svojej podstate zmluvou spotrebiteľskou podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01. 01. 2008 (s prihliadnutím na povahu účastníkov, obsah zmluvy - i v tomto prípade ide o sústavné poskytovanie služieb alebo dodávanie tovaru rovnakého druhu, za ktoré sa platí v priebehu ich dodávania formou splátok, a vopred pripravený formulár zmluvy).

Poistná zmluva, ako neoddeliteľná súčasť exekučného titulu, obsahuje podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán. Takouto je rozhodcovská doložka, od ktorej rozhodcovský súd odvodzuje svoju právomoc konať a rozhodnúť vo veci, ktorú exekučný súd správne vyhodnotil ako neplatnú. Praktickým dôsledkom ustanovenia o rozhodcovskej doložke, tak ako je formulovaná v časti XV bod 2. Všeobecných poistných podmienok je, že spotrebiteľovi je fakticky odoprela možnosť brániť svoje práva pred všeobecným súdom. Exekučný súd správne konštatoval, že napriek formálnemu zneniu rozhodcovskej doložky reálne dochádza k narušeniu rovnováhy medzi zmluvnými stranami a to samozrejme v neprospech spotrebiteľa (dlžníka). Spotrebiteľ nemal možnosť žiadnym spôsobom zmeniť obsah všeobecných poistných podmienok, ktoré sú súčasťou zmluvy o poistení, nemohol vyjednávať, jedinou alternatívou bolo prijatie, alebo odmietnutie návrhu oprávneného ako celku. Spotrebiteľ sa podpisom zmluvy, obsahom ktorej je aj takáto doložka, reálne vopred vzdáva práva na účinnú procesnú obranu (či už z nevedomosti alebo nemožnosti vyplývať na obsah zmluvy), čo je v podmienkach právneho štátu neprijateľným javom - podmienkou. Odvolací súd uznesenie okresného súdu potvrdil z tých istých dôvodov, ktoré uviedol v odôvodnení rozhodnutia

okresný súd. Upresňuje, že rozhodcovská doložka obsiahnutá v zmluve o úvere, od ktorej rozhodcovský súd odvodzuje svoju právomoc konať a rozhodnúť vo veci, bola v čase jej uzatvárania neprijateľnou podmienkou podľa ust. § 53 ods. 1 a ods. 4 písm. v) zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka a od počiatku neplatnou podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka účinného od 01.01.2008 (nie ods. 4 cit. ust. ako nesprávne uviedol v rozhodnutí exekučný súd - toto pochybenie však nemá žiaden zásadný vplyv na vecnú správnosť rozhodnutí: exekučného súdu, pretože znenie ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného do 31. 12. 2007 s textom znenia, ust. § 53 ods. 5 účinného od 01. 01. 2003 je zhodné a stanovuje: „Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.“). Čiastočná nesprávnosť dôvodov uznesenia okresného súdu nemala za následok nesprávnosť rozhodnutia okresného súdu. Rozhodnutie exekučného súdu zodpovedá a je správne aj v zmysle smernice Rady č. 93/13/EHS zo dňa 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (čl. 3 V), na ktorú odkazuje okresný súd, ktorá bola implementovaná do slovenského právneho poriadku dňom 01. 04. 2004 zákonom č. 150/2004 Z. z. z 02. 03. 2004, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1960 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (do ust. §§ 52 až 54 Občianskeho zákonníka). Podľa článku 288 Zmluvy o Európskej únii (bývalý článok 249 Zmluvy o založení ES) smernica je záväzná pre každý členský štát, ktorému je určený pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Členské štáty majú širokú možnosť voľby, akú formu implementácie príslušnej smernice do svojho právneho poriadku zvolia.

Skutočnosť, že exekučný súd v snahe obhájiť svoje rozhodnutie - zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, v odôvodnení rozhodnutí analyzuje pramene právneho poriadku a judikatúry Európskeho spoločenstva, z ktorých vyplýva povinnosť členských štátov a ich orgánov zabezpečiť, aby nekalé podmienky v zmluvách nezaväzovali spotrebiteľov a prihliadať ex offio k ich neplatnosti, značí zdôraznenie zodpovednosti exekučného súdu v každom štádiu exekučného konania náležité skúmať, či v konkrétnom prípade nie sú prekážky pre vykonanie exekúcie. Ust. § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01. 01. 2008, ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku a § 45 ods. 1, 2. ZoRK dávajú dostatočný zákonný priestor pre argumentáciu právneho záveru exekučného súdu, že žiadosť exekútora, je nutné zamietnuť z dôvodu nevykonateľnosti exekučného titulu. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným typom

zmluvy (aj keď je v Občianskom zákonníku pomenovaná), ale možno ju označiť ako druh zmluvy, pre ktorú najmä Občiansky zákonník, ale aj iné právne predpisy ustanovujú osobitné podmienky a určujú aké náležitosti zmluva musí obsahovať a naopak, ktoré v nej nesmú byť. tzv. neprijateľné podmienky na ochranu tzv. slabšej zmluvnej strany - spotrebiteľa. Úprava spotrebiteľskej zmluvy tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromno-právnych vzťahoch a je základným inštitútom tzv. spotrebiteľského práva.».

Krajský súd v uznesení sp. zn. 15 CoE 43/2011 zo 16. marca 2011, ktorým sa stotožnil s právnymi názormi vyjadrenými okresným súdom v jeho uznesení sp. zn. 14 Er 1112/2009 z 12. novembra 2010, predovšetkým uviedol, že:

«Odvolací súd sa zaoberal aj správnosťou preskúmania rozhodcovskej doložky okresným súdom v súlade s kritériami, na ktorých je založený inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky. Na základe námietok uvedených v odvolaní dospel k záveru, že rozhodcovská doložka začlenená do rámca osobitných zmluvných dojednaní č. 1/2007 k poisťnej zmluve v danom prípade spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka; ďalej len OZ). Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako bez návrhu súd exekúciu zastaví o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi. Súd zastaví exekúciu v celom rozsahu, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy (§ 39, § 53 ods. 5, § 45 ods. 1 písm. c/, ods. 2 ZRK). Iba tak môže súd naplniť cieľ čl. 6 ods. 1 smernice Rady ES 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách - postarať sa o to, aby spotrebiteľov nekalé podmienky

v záujme vyššej kvality života bežných ľudí nezaväzovali. Pokiaľ pri preskúmaní rozhodcovského rozsudku v štádiu žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zistí exekučný súd vyššie uvedené nedostatky, potom návrh na vydanie poverenia zamietne. Cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže, sa tak udeje v súkromnoprávnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva arbitrom vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Nejde teda v prípade rozhodovania rozhodcom o výkon verejnej moci. Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že rozhodcovská doložka v predmetnej veci, ktorá mala založiť legitimitu pre exekučný titul nesleduje zachovanie rovnováhy medzi zmluvnými stranami, ktorá skutočnosť je nesporne v neprospech spotrebiteľa. V danej veci rozhodcovská doložka napriek jej formálnemu vymedzeniu v rámci osobitných zmluvných dojednaní č. 1/2007 k poisťnej zmluve nesleduje zachovanie rovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán. Spotrebiteľ s ohľadom na vzdialenosť miesta konania v prípade podania, návrhu, zo strany veriteľa nemá možnosť sa relevantným spôsobom brániť proti návrhu, ani sa zúčastniť rozhodcovského konania. Nerovnováha vo vzájomnom vzťahu medzi spotrebiteľom a dodávateľom, ktorú toto zmluvnú dojednanie zakladá má reálny základ a v žiadnom prípade nevyplýva len zo skutočnosti, že povinný „len nevyužil svoje procesné oprávnenia“. Spotrebiteľ okrem uvedeného ani nemal možnosť domáhať sa skončenia konania na súde v mieste jeho bydliska. Podpisom zmluvy, ktorej obsahom bolo aj dojednanie rozhodcovskej doložky v naznačenom znení sa spotrebiteľ dopredu reálne vzdal práva na účinnú právnu obranu.»

Ústavný súd na rozdiel od sťažovateľky nepovažuje napadnuté uznesenia krajského súdu za neodôvodnené a nepreskúmateľné, keďže z nich vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich rozhodnutia prijaté v daných veciach krajským súdom. Úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaných rozhodnutí všeobecného súdu

z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov ich „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie ich ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

Ústavný súd po preskúmaní právnych záverov krajského súdu dospel k záveru, že v posudzovaných veciach sa odvolací súd nedopustil takých výkladových omylov či iných pochybení, ktoré by zakladali rozpor napadnutých uznesení krajského súdu s obsahom základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd považuje za potrebné reagovať aj na námietky sťažovateľky, ktorými poukazuje aj na nejednotnosť rozhodovacej praxe všeobecných súdov pri rozhodovaní o vecne a právne podobných veciach. V tejto súvislosti ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. I. ÚS 17/01) predovšetkým zdôrazňuje, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverená najvyššiemu súdu. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu ochranu, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Keďže napadnuté rozhodnutia krajského súdu nevykazujú znaky svojvôle a sú dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. K zhodnému názoru ústavný súd dospel aj v konaní o iných porovnateľných sťažnostiach (III. ÚS 264/2012, I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012 a iné).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, a obsahom sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí týchto častí sťažností mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto aj tieto časti sťažností odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

Pretože sťažnosti sťažovateľky boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnostiach nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2014